

שתי הערות בהל' שבת¹

מהגאון בעל חכם צבי זצ"ל

בעולת תמיד סי' של"א [סק"ו] הביא דברי התוס' בענין חי נושא את עצמו, וטעה בפשיטא, ולא הבין דברי התוס', דאף שהחי נושא את עצמו, מ"מ אסור הוא מדרבנן, ודברי התוס' סובבים על ר"א דמתיר איסור סקילה, ואנן קיי"ל כרבנן האוסרים אפילו דרך גגות, וזה ברור. גם באל' (זוטא) [רבנן] השיג עליו, וגם ממנו נעלם זה. וגם נעלם מאל' (זוטא) [רבנן] שהם דברי התוס'.

* * *

מצאתי כתוב על הד' כנפות הנהונים בארצות האלו שיש ליוהר לעשות שתי כתפות חוברות שלהם רחבות, דלא ליתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא וליבטל לה. ובעיני הוא טעות גמור, כדמוכח בההיא דעור העסלא (עירובין י' ע"ב), ובין לחילוק הראשון שכתבו התוס' (שם בד"ה ואצבעיים) דלא שייך אוירא דהאי גיסא אלא במחיצות ולא בכלים, ובין לפי' ריצב"א דלא שייך אלא באויר שאני חושבו כסתום, לכ"ע בטליתות הללו שהם כלי ומלבוש ולא מחיצה, וגם אין אנו צריכין להחשיב האויר כסתום, אין צורך להקפיד על הכתפות אם הם רחבות או קצרות².

אבל בעוונות, רוב העולם אין מקפידין בטלית קטן מאוד שאפילו קטן אינו יוצא בו לשוק ארעאי ואינו מכסה ראשו ורובו של קטן, ולא די שאין יוצאין ידי מצוה, אלא שמכרכין לבטלה. וגם בשבת עוברין על הוצאה מרשות לרשות והעברת ד' אמות ברה"ר, דהעיקר כדעת האומרים שיש רה"ר בזמן הזה כמ"ש במ"א, ונמצא אלו הציצית שאין לבגד צורך בהם, ואינהו חשיבי ולא בטלי כדאיתא בפ' תולין (שבת קל"ט ע"ב), הרי הם משוי גמור. ודבר זה מוטל על חכמי הדור לבטלם בכח, ואף לדברי האומרים דכולהו סרטיא ופלטיא דידן כרמלית נינהו, מ"מ הא קעברי איסורא דרבנן, וטוב שלא ללבשם.

(1) ב' הערות הללו הועתקו מכת"ק נכדו (בן בתו) הגאון מוה"ר צבי הירש אבד"ק ברלין זצ"ל בפנקס חידושו, וכתב עליהם, „מצאתי בכתבי זקני הגאון ח"צ זצ"ל". — פנקס הלז הגיע לידינו מאת ידידנו הרבני החסיד הנגיד המהולל והמרומם מו"ה שאול הוטנערער נ"י מאנטווערפן. ינשאהו השו"ת על גפי מרומי הצלחות.

(2) בשאלת יעב"ץ ח"א סי' כ' כתב וז"ל: וששאלת עוד שלא הקדתי על שיהיו הכתפים רחבים דלא ליתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא וליבטל לי, כמ"ש האחרונים ז"ל בשם מהרי"ל ז"ל וכו', אודיעך שנ"ל שנעלם מהם ז"ל מ"ש התוס' גבי עור העסלא וכו', וכן שמעתי מא"מ הגאון ז"ל שהי' אומר מסברא דנפשי, היכי אמרינן דאתי אוירא ומבטל, היינו דוקא באויר שאנו חושבין אותו כמחיצה ע"י לבד וכו', משא"כ כנגד דלא בעינן לאצטרופי לאוירא בהד"ל לא אתי ומבטל לי, והיא סברא ישרה וברורה מאד, עכ"ל יעו"ש.